

Drámagyakorlatok a bibliatanításban

■ Reménység Magjai Alapítvány ■

© Reménység Magjai Alapítvány

Budapest ■ 2007

Drámagyakorlatok a bibliatanításban

■
ReMa TANÁRI SEGÉDANYAGOK – MaGTáR ②
■

Elérhetőségeink:

■
E-mail: rema@remaalapitvany.hu

■
Web: www.remaalapitvany.hu

■
Telefon: (1) 222 62 08; (20) 770 5347

ISBN 978-963-87413-1-8

Szerkesztők ■ Baker Ágnes, Deákiné Bajkó Ágnes
Tördelőszerkesztő ■ Komáromi Rózsa
Felelős kiadó ■ Boltos Péter

Tartalomjegyzék

Ajánlás	▪ 4
Tisztelt Olvasó!	▪ 5
Hasznos tanácsok a tanítóknak	▪ 7
A drámapedagógiai gyakorlatok, játékok haszna	▪ 11
Kapcsolatteremtő játékok	▪ 13
Kapcsolatépítő játékok	▪ 17
Kapcsolatmélyítő, ön- és társismereti játékok	▪ 19
Érzékszervi gyakorlatok	
▪ Hallás	▪ 23
▪ Látás	▪ 28
▪ Szaglás	▪ 32
▪ Ízlelés	▪ 34
▪ Tapintás	▪ 35
Koncentrációs játékok	▪ 37
Mozgásos játékok	▪ 43
Helyzetgyakorlatok	▪ 45
Fantáziafejlesztő játékok	▪ 50
Bizalomfejlesztő játékok	▪ 54
Egy téma köré épülő játékok	
▪ Csalódott szív	▪ 61
▪ Szeretet	▪ 62
▪ Barikád háború	▪ 62
Szituációs játékok	▪ 64
Függelék	
▪ Gyakorlatok betűrendben	▪ 69
▪ Tárgymutató	▪ 71
▪ Igehelymutató	▪ 74
▪ Jelmagyarázat	▪ 75

Ajánlás

2006 őszén részt vettem a ReMa drámapedagógiai szakmai napján. Az ott tapasztaltak átütő erővel hatottak rám. Merek változtatni a régi berögződéseimen, valahogy kiszabadultam ezek fogságából. Isten adott sok jó megtapasztalást a gyerekek körében is. Nagyon élvezik, amikor bevonódnak a történetbe, és belehelyezkednek egy-egy szereplő helyzetébe. Teljesen másképp viszonyulnak a bibliai történetekhez. Nyitottabbakká váltak.

Nehéz róla beszélni. Sokkal bizalmasabb és meghittebb a kapcsolatom velük, mint korábban. Hálás vagyok az Úrnak azért, hogy megtapasztalhattam ezt.

Balogh Vali

■ ■ ■

Hogy mit éltem át a drámagyakorlatok szemináriumon?

Magát a **Bibliát**, mégpedig **belülről**! A Szentírás szereplői egy napra, ott és akkor megelevenedtek a számunkra!

Az egyik pillanatban Péter voltam és megtagadtam Jézust, a másik pillanatban egy pásztor, aki elveszett báránya után megy. (De hisz az elveszett bárány is én magam vagyok!)

Csodálatos megtapasztalás volt belebújni a különböző bibliai történetekben szereplők bőrébe, és személyesen átélni érzéseiket, tragédiájukat, örömeiket, fájdalmukat.

Jól ismert bibliai szakaszok teljesen újszerű megértésére nyílt lehetőségünk ezáltal. És pontosan ez az, amire a gyerekeknek oly nagy szükségük van. Hiszen ők még nem az értelmükön, hanem a szívükön, az érzéseiken keresztül látják, tapasztalják a világot. Amikor egy óvodás, vagy egy iskolás gyerek a drámagyakorlatokon keresztül belekerül egy történetbe, már nem kívülálló hallgatója többé, hanem tevékeny, aktív szereplője. Lehetőség nyílik arra, hogy több ezer évvel ezelőtt történt események kerüljenek kézzelfogható közelségbe a számunkra, így az adott bibliai igazságok összehasonlíthatatlanul jobban tudnak beépülni az életükbe. Amit ők élnek át, az épül be igazán, az íródik be igazán a kis szívükbe, lelkükbe.

Ez az, amiért a drámagyakorlatokra olyan nagy szükség van a hitoktatásban.

Szerencsés Boglárka

Tisztelt Olvasó!

Ebben a gyűjteményben olyan drámapedagógiai gyakorlatokból válogathat, melyekhez könnyedén kapcsolhatók igei üzenetek, ezért jól alkalmazhatók bibliai gyerekórák, tini-, vagy ifjúsági órák alkalmával. A játékok, tevékenységek, gyakorlatok összegyűjtésében saját tapasztalataink és általunk ismert könyvek nyújtottak segítséget. A gyakorlatokat kevés kivétellel a bibliai tanítás céljaihoz alakítottuk.

Saját ötleteinket csillaggal jelöltük a játék címe után.

Ajánljuk mindazoknak a gyülekezeti gyermek-, tini- és ifjúsági tanítóknak, akik kreatívabbá kívánják tenni tanításukat. A gyakorlatok alkalmazása segít a közösségépítésben, a készségfejlesztésben, a tanultakkal kapcsolatos tapasztalatszerzésben, a tanultak jobb megértésében, elmélyítésében. Általa elérhetjük, hogy a gyerekek érdekesen, izgalmasan tanulhassanak.

A drámajáték nem színház!

Nem egy produkcióra készítjük fel a gyerekeket egy meghatározott rendezői elképzelés szerint, azzal a céllal, hogy közönség előtt bemutassák azt, mint például egy karácsonyi színdarabot.

A drámajáték egy bensőséges közösségi játék nézők nélkül, mely közösséget maguk a résztvevők alkotják. Engedjük (és nem rendezzük), hogy a résztvevők azt játsszák a megadott irányok, tanári útmutatás mellett, amit ők gondolnak, és ahogy ők érznek. Pl.: „Te leszel Dávid, te pedig Jonatán. Játsszátok le azt a szituációt, amikor elbúcsúznak egymástól!” Ehhez természetesen fontos, hogy előzetesen megismerjék a történetet a Bibliából. Nem dolgozzuk ki tehát a részleteket, nem állítjuk be, nem rendezzük meg a jelenetet. Viszont egyeztetünk a körülményekről, helyszínről, szereplőkről stb. A gyerekek azután játsszák le a szituációt, miután minden fontos információt átbeszélünk. A másik lehetőség, hogy a játék alatt mondja a tanár narrációval a szituációt, a gyerekek pedig közben mimesjátékkal (némajátékkal) eljátsszák azt.

A drámapedagógia egy kiváló fejlesztőmódszertani eszköz a tapasztalaton alapuló bibliatanításhoz. A tevékenységek, játékok során a gyerekek maguk szereznek érzelmi tapasztalatot, bevonódnak abba, amit tanítunk. Így nem passzív, külső szemlélői az órának, hanem érintetté válnak. Segít abban is, hogy mélyebben megértsék a bibliai szereplőket, helyzetüket, érzéseiket, azon keresztül, hogy behelyezkednek az adott szituációba. Ez pedig közelebb viheti a gyermekeket a Biblia történeteinek, üzeneteinek megértéséhez.

A drámajátékok segítenek az empátikus készség fejlődésében, vagyis hogy a gyerekek, fiatalok megértsék, mások milyen problémákkal küszködnek. Segíthetnek saját maguk, saját problémáik jobb megértésében, ill. feldolgozásában is. Egy olyan eszközön keresztül, mint a drámapedagógia, közelebb hozhatjuk a Biblia igazságait a gyermekek mindennapi életéhez. A gyűjtemény olyan tevékenységeket, játékokat tartalmaz, amelyeket némi tapasztalatszerzés után a gyermek- és tinitanítók alkalmazni tudnak tanításukban.

A tapasztalatszerzést, drámapedagógiai foglalkozásokon való részvételt jó szívvel ajánljuk azoknak, akik ezt a gyűjteményt használni szeretnék.
Ebben segítséget nyújtunk az érdeklődőknek.

Áldásokban gazdag tanítást kívánunk:

Baker Ági és Deákiné Bajkó Ágnes

■ ■ ■

Felhasznált források

Saját tanulmányaink

- Rudolf Ottóné drámafoglalkozásai
- egyetemi és egyéb drámapedagógiai foglalkozások, valamint táborozások

Kaposi László: Drámapedagógiai olvasókönyv, Játék könyv

Jonathan Neelands: Dráma a tanulás szolgálatában

O'Neill-Lambert: Drámatanítás (Kaposi László Drámapedagógiai olvasókönyvéből)

Gabnai Katalin: Drámajátékok

A drámapedagógiai gyakorlatok rendszerezése: Gavin Bolton nyomán

Ajánlott irodalom

Marlene D. LeFever: Ötletgazdag tanítási módszerek (Baptista Kiadó)

**A gyűjtemény komplett drámajáték-, drámaóra-tervezeteket nem tartalmaz,
mivel azokat csak képzett drámatanárok vezetésével ajánlott tartani!**

Hasznos tanácsok a tanítóknak

A drámajátékok, gyakorlatok a gyermekek meglévő tapasztalatait, képzelőerejét használják ki új tapasztalatok megszerzése érdekében. Ezért úgy kell megtervezni ezeket, hogy a gyermekeket a játék, a gyakorlatok játszása új ismeretek, tanulási területek felé irányítsa.

Fontos szabály, hogy a drámajátékok és gyakorlatok közben **senki nem sérülhet** – sem fizikailag, sem érzelmileg, sem pszichésen!

Ezért:

- A tanító legyen érzékeny, legyen képes észrevenni a csoport testi-lelki-szellemi állapotát.
- Ha a Szentlélek úgy vezet egy felmerülő probléma, adódó helyzet esetén, merd abbahagyni a tanítást, és foglalkozz vele, ne akard minden áron betartani az óratervedet.
- A drámagyakorlatokat és szituációs játékokat nem lehet a csoport ismerete nélkül játszani!

Egyes esetekben *a gyerekek fegyelmezetlenné válhatnak:*

- zavarhatja őket, ha nem látják a célját, értelmét annak, amiben részt kell venniük;
- frusztrálhatja őket, ha képességeiket nem érzik elegendőnek a kiszabott feladat elvégzéséhez;
- zavarba hozhatja őket a kudarctól való félelem is.

Ilyen helyzetekben gyakran úgy védik magukat, hogy nevetgélnek, tréfás megjegyzéseket tesznek, ellenségesek, vagy egyszerűen nem hajlandók részt venni a munkában.

Ezért fontos, hogy a tanító

- alakítson ki bizalomteljes légkört,
- bátorítsa a leghalványabb részvételt is,
- a csoport korosztályának és képességeinek megfelelő gyakorlatokat tervezzen,
- a feladatokat, szabályokat érthetően, pontosan határozza meg,
- nyújtson mintát a megfelelő viselkedésre és elkötelezettségre úgy, hogy részt vesz szereplőként a drámajátékokban.

Analóg helyzetek létrehozásával távolíthatjuk azokat a dolgokat, amik a gyerekeket, tiniket zavarba hozhatják. Távolíthatjuk a szituációt időben, térben stb. Például *Tiltott szerelem*: Amerikában az 1880-as években a navahó indiánok közül a törzs szigorú tilalma ellenére egy fiatal navahó lány kapcsolatba kerül és beleszeret egy „sápadtarcú” férfiba... Ha van egy ilyen jellegű aktuális probléma, kérdés a csoportban, akkor analóghelyzet segítségével foglalkozunk a témával, mivel érintett is van köztünk.

Távolíthatunk más korbá, más földrészre, más kultúrába. (Természetesen olyan szituációra van szükségünk, ami a gyerekeknek ismerős annyira, hogy részt tudjanak

venni a játékban.) Ilyen esetben először mindig egyeztessünk arról, hogy mi az, amit tudunk! A gyerekekkel közösen adjuk össze ismereteinket a kulturális, történelmi háttérről, szokásokról (sok gyerek olvas indiánkönyveket [Remélhetőleg! – a szerk.]).

A másik lehetőség az, amikor a tanár narrációval meséli el ugyanezeket az informáló kulturális, történelmi vonatkozásokat, akkori szokásokat. Annyi információt nyújt ezekről a gyerekeknek, amennyi elegendő számukra a helyzet lejátszásához.

A lényeg: nem itt történik, nem most, nem velünk!

Tudatosítsuk a gyerekekben, hogy egyfajta művész-minőségben dolgoznak, amely lehetővé teszi, hogy a vállalt szerep fedezékében, vagyis **biztonságban fejezhessék ki érzéseiket, gondolataikat!**

- A gyakorlat, a játék előtt biztosítsd a gyerekeket arról, hogy ha valaki nem szeretne magáról beszélni, szabad hallgatni. Ne gondolják a gyerekek, hogy bármilyen elvárás, megfelelési kényszer, nyomás miatt „valamit” mondaniuk kell, mert ilyenkor hamis színben tüntetik fel magukat. Inkább legyen szabad hallgatni, csendben maradni, mint hazudni!
- Világosan, érthetően mondd el a szabályokat, a játék menetét!
- Egyértelmű utasításokat adj!
- Mindig beszélj meg a csoporttal, hogy milyen jelre kezditek, illetve fejezitek be a játékot! (Pl. tapsra kezdünk, és tapsra fejezzük be.) Így tudni fogják, hogy met-től meddig tart a gyakorlat, játék.

A drámagyakorlatok végén mindig egyeztessünk!

A cél nem az, hogy a játékosoknak annyi maradjon meg a gyakorlatból, hogy „Jót játszottunk, most már hazamehetünk”, hanem a gyerekekkel való beszélgetés megindítása. Célunk, hogy megtudjuk, hogyan kapcsolódik az adott játék, szituáció a saját életükhöz, és hogy ahhoz közel hozzuk a Biblia üzenetét. (Mit gondol erről Isten? Mit mond erről a Biblia?)

Tégy fel jó kérdéseket!

A kérdés hasznos eszköz, mellyel a gyermekek bevonhatók, gondolkodásuk mélyíthető és irányítható. Kérdezz úgy, hogy a gyermeknek gondolkodnia kelljen a válaszon! Ne eldöntendő kérdést kérdezz (pl.: Jól érezted magad?), hanem megválaszolandót (pl.: Hogy érezted magad? Mit tapasztaltál? Mire jöttél rá? Mi változott meg benned a játék során? Mit gondolsz másképp? Milyen hasonló helyzet történt már veled? stb.)

Ha a beszélgetés során felmerül, ne úgy tedd fel a kérdést, hogy „Te szereted Istent?” (Ezzel a szájába adod a választ. Vannak gyerekek, akik nagyon kedvében akarnak járni a tanítójuknak. Ezért inkább ez fogja motiválni őket egy ilyen kérdésre adott válaszadáskor, mint az őszinte szembesülés a kérdéssel.) Inkább azt kérdezd meg a gyermektől, hogy pl. „Milyen viszonyban vagy Istennel?” Ez a kérdés gondolkodásra és személyesebb válaszadásra készíti a gyermeket.

Bátorítsuk a gyermekeket a beszélgetés során, hogy tegyék fel saját kérdéseiket.

Amikor drámagyakorlatokat, szituációs játékokat játszunk, **a gyermek ne játsszon életkoránál fiatalabb szerepet.** Például az iskolás ne játssza azt, hogy ő óvodás,

az óvodás, hogy kisbaba... Ne gügyögjünk velük, mert a cél az, hogy a gyereket „felnővesszük”, nem pedig hogy „visszafejlesszük”.

A játék és gyakorlatok alatt semmi nem kötelező!

A játékban mindig egyenlő esélyeket teremtsünk a gyerekeknek.

**Csak olyan gyakorlatot kérj a gyerekektől, vagy olyan játékot játssz velük, ami-
ben te magad is hajlandó lennél részt venni.**

A fegyelmezési problémák általában jól kezelhetőek szerepből, vagy úgy, hogy a tanár szerepbe lép, így belülről, szerepből irányíthat. (Pl. vezető szereptípusba lép: kapitány, király, igazgató, vagyis magasabb „beosztású” szerepbe, mint amit éppen a gyerekek játszanak. Meseszerepeknél ilyen hatalmi szerep pl. az állatok királya, vagy a bölcs bagoly, vezérkos a nyájból stb.) Így szilárdan kézben tarthatók az események. (Ha éppen egy orvosi rendelőben folyik egy szituációs játék, akkor a tanár, mint főorvos belép, és szerepből kezeli a helyzetet. De csak szerepből! Nem kívülről szól be a gyerekeknek!) Ha másképp nem megy, leállítja a játékot, és úgy fegyelmez.

Ha a játék során nehézségek lépnek fel, a gyerekek „elkomolytalanítják” a játékot, magatartási, viselkedési problémák veszélyeztetik a munkát, akkor amennyiben szükséges, állítsd le a játékot. Ilyenkor rá kell mutatni romboló viselkedésük hatására. Amennyiben szükséges, térj vissza a szokásos fegyelmezési eszközeidhez. Ha komoly légkört teremsz, a legtöbb fegyelmezési probléma kiküszöbölhető. A gyerekek rájönnek, hogy ezek a tevékenységek nem valamiféle időt kitöltő szórakoztatási alkalmak, hanem hozzátartoznak a tanulási folyamathoz.

A fegyelmezésen kívül egyéb célja is lehet annak, amikor **a tanár szerepbe lép**. Például:

- Új irányt vinni az adott szituációba attól függően, hogy mi a célja a játékkal;
- Hangsúlyozni, kiemelni egy történetet;
- Új információt vinni a cselekménybe;
- A játékosok gondolatait, érzelmeit kiváltani, erősíteni.

A gyermekek, a résztvevők pszichés biztonságának megőrzése érdekében a dráma-játékok, szituációk, szerepek egyértelműen képzeletbeliek maradnak! **A drámában megjelenő képzeletbeli helyzetben elért érzelmi hatások nem öncélúak!** Célja nem az öncélú érzelemkeltés: „Játszd el a dühöt; Légy szomorú...”, hanem a helyzet, a szerep lehetőségeinek a feltárása.

- Hogyan érezted magad egy ilyen helyzetben?
- Milyen érzés ebben a helyzetben lenni?

Olyan érzelmek ezek, amelyek a drámában történetekkel állnak kapcsolatban, és bár valódi érzelmek, de a megjelenő szituáció kelti őket.

A résztvevőknek mindig tisztában kell lenniük azzal, hogy képzelt helyzetben cselekszenek, van lehetőségük a játékból való kilépésre, vagy az ahhoz való csatlakozásra.

Kérdéstípusok különböző helyzetekhez:

- Viszonyokra, szereplőkre vonatkozó;
- Érzésekre vonatkozó (Pl.: Mi volt a legszomorúbb pillanatot? Mi volt a legszebb pillanatot? Most miről álmodozol? Milyennek látod a jövődet? Mi volt a legizgalmasabb pillanatot? Mitől félsz? Mire vágysz? Mi miatt aggódsz?... stb.);
- Okra vonatkozó;
- Helyszínrre vonatkozó;
- Bármire vonatkozó (azt kérdezed, amit akarsz).

A tanulás szempontjából a drámajátékok, gyakorlatok legfőbb célja a változás előidézése.

- Változás a megértésben (egy korábbi megértési szint a játék hatására módosul);
- Az attitűd megváltozása;
- Változás a szociális viselkedés terén;
- Mások szükségleteinek, szándékainak felismerése, azok elismerésében bekövetkező változás.